

FOR NØITRALITET MOT KRIG.

AV

JOHAN LUDWIG MOWINCKEL

„Kommer krigen — og det er grunn til å frykte det — risikerer vi en katastrofe ved å stå mellem maktgruppene som „neutrale“.

Chr. Lange.

Spørsmålet om vi skal sette all kraft inn på å forbli neutrale, eller vi skal ta parti i en mulig kommende europeisk krig, er idag kanskje det viktigste av alle politiske spørsmål i vårt land.

For av den kurs vi her velger å følge kan det avhenge om vi skal tvinges inn i en storkrigs ulykke eller holdes utenfor som forrige gang.

Jeg har sett at „Tidens Tegn“ nærmest slutter sig til dr. Langes opfatning, at vi er forpliktet til å ta parti, dog med den viktige forskjell, at T. T. innrømmer „at dr. ges standpunkt vil kreve en oprustning“. — Men jeg har inntrykk av at når bladet slutter sig til dr. Lange er det ut fra det syn, at den neutralitetspolitikk som jeg hevder overhodet er uforenlig med vår forbliven i Folkeforbundet. Men det er ikke min opfatning — jeg vil tvertimot at Norge og de stater som er enig med det skal bli stående i forbundet, legge all sin vilje og evne som medlemmer inn for fredens og nedrustningens sak og for forbundets fornyelse og styrkelse.

Den krig som jeg ønsker vi skal gjøre vårt ytterste for å holde oss utenfor vil nemlig ikke ha noe tilfelles med paktens forutsetning om folkeforbundsaksjon mot en fredsbryter, men, ganske som i 1914, bli en krig mellem to fiendtlige stormaktsgrupper.

„T. T.“ taler om „den risiko at vi står foran dannelsen av to store interesseblokker, og at de små neutrale stater blir slept med av den ene“. Men forholdet er jo det, at disse blokker allerede er dannet og står i full kapprustning mot hinannen, og vi oplever daglig at det ikke bare er den ene av dem

som er i besiddelse av kraft til å hevde sig. Det jeg vil undgå er derfor nettop at vi skal „bli slept med av den ene“ inn i krigens helvede.

„T. T.“ mener og med rette, at Lord Cecil's opfatning faller nærmest sammen med dr. Langes. Ja, men lord Cecil er representant for en stormakt som har den største fordel av å bevare den mest ubetingede tilslutning til Folkeforbundet også av de små stater, og hensynet til disses interesse kommer hos ham selvfølgelig i annen rekke.

Det tragiske i denne forbindelse er — hvad også lord Cecil selv innrømmer — at Storbritannia kanskje mer enn noen annen stormakt bærer skyld for at Folkeforbundet idag ikke er hvad vi alle gjerne vilde det skulde være.

Hvor meget anderledes hadde ikke stillingen i Europa idag kunnet være, om det seirende Storbritannia var gått inn for en åpen forsoningspolitikk likeoverfor det beseirede Tyskland og hjulpet den unge republikk til å føle sig vel og likesittet i nasjonenes selskap? Og hvor meget anderledes hadde ikke stillingen vært om nettop Storbritannia da det gjaldt å hevde forbundets autoritet som verdensfreds- og retts-institusjon hadde satt mer inn på at så skjedde? „Med litt mer beslutsomhet“, sier

lord Cecil om den politikk hvis avgjørende faktor Storbritannia har vært og er, „kunde den ha vært vendt til en internasjonal triumf“.

For oss nytter det lite nu å tenke på hvorledes stillingen kunde ha vært — vi må se den harde virkelighet i øinene.

Og nettop derfor må vi sørge for at der blir full klarhet over hvad vi vil.

Utenriksminister Koht mener at slik klarhet er tilveiebragt. — Men så lønnespringende kan denne klarhet ikke være, når regjeringens egen representant ved Folkeforbundets samling gjør gjeldende, at vi bør ta parti i en krig og ikke kan være neutral.

Den felleserklæring som de nordiske stater, Nederland, Sveits og Spania avgav i Geneve 1. juli 1936, peker visstnok på nødvendigheten av reform i folkeforbundspakten, men noen klarhet over disse staters politikk i tilfelle en europeisk storkrig bringer den ikke. Da er de taler som utenriksministeren henviser til av ham selv, Munch og Sandaker mer opplysende, men de kan ikke ansees som statsaksjoner som tar bindende forbehold for landenes politiske holdning i tilfelle av en krig. Den pågående møningsutveksling også utenfor Norge bekrefter at de ikke opfattes således.

Det er ikke stort mer enn en måned siden det svenske „Dagens Nyheter“ sterkt fremholdt nødvendigheten av å skape utenrikspolitisk klarhet. Bladet slutter sig til kravet om at den av de

„exneutrala staterna önskvärda modifieringen (i folkeforbundspakten) göras i en resolution, som hr. Undén föreslår, eller i reservationer. De ledande förbundsmakternas godkännande av de exneutrala staternas förbehåll i denna form är ur praktisk synpunkt tillräckligt“.

og bladet føler sig forvisset om, at et slikt forbehold vil bli godkjent. „Det är både för England och Frankrike av stor vikt att icke folkförbundet genom de exneutrala staternas utträde förlorar det sist kvardröjande skenet av att dock vara en internationell, över de oli-

ka maktgrupperna upphöjd rättsorganisation“.

Og bladet understreker uttrykkelig hvad det gjelder:

„Ett erkännande av Sveriges neutralitet inom folkförbundet måste, om det skal ha sitt fulla värde, omfatta befrielse inte blott från militära utan också från ekonomiska sanktioner och medgi en verkligt neutral, d. v. s. opartisk hållning gentimot de stridande“.

Også i Danmark er spørsmålet om landets utenrikspolitiske stilling under en storkrig brennende.

I en radiosamtale forleden dag mellem en amerikansk journalist og „Politikens“ medarbeider Sven Tilge-Rasmussen uttaler denne:

„Hvis en europeisk Storkrig udbrøder, er Spørgsmaalet om at tro eller ikke tro paa Folkeforbundet naturligvis i samme Øieblik uden Interesse. Man må da regne med en Situation som før 1914, og for de skandinaviske Lande er der kun en Ting at gøre: de vil søge at holde sig neutrale. En upartisk Politik i disse Aar er en af Forudsætningerne, et Sindelag som maaske ofte tvinger den enkelte til at resignere, men til Gengæld giver ham Lov til at tro paa, at det kan lykkes ligesom ved Verdenskrigens Udbrud at forblive uden for Konflikten.“

Som man ser fremholdes i de øvrige nordiske land meninger som faller helt sammen med mine. Men jeg tviler ikke på at også den opfatning som Dr. Lange er talsmann for har en tilslutning som dog sikkert for en stor del skyldes at spørsmålet ikke er tilstrekkelig klarlagt.

**Kjøp
Deres julegaver
i Storgaten!**

Sportsartikler
Musikinstrumenter
Fotoartikler
Krystallvarer
Sølvtoi
Papirartikler
Julemat
Klær og sko
Verktøi
Husgeråd
Bøker
Radio og
elektrisk utstyr

Utvalget er stort og
prisene er rimelige

KJØP DET I STORGATE

Men nettop herav fremgår nødvendig det er at Norges øvrige nordiske lands politik dette skjebnesvangre område blir gjort endelig klar. Og de skjæ for det kanskje blir for og ulykken innhenter oss, uten har avgjort på hvilken fot vi stå.

Personlig mener jeg, at

**La den ikke
mangle på
julebordet!**

MANHATAN
AMERICAN TOASTED CIGARETTES

Dens runde, delikate velsmak, dens opkvikkende egen-
skaper og lette blå røk, vil gi Dem en tilsvarende be-
hagelig stimulans og adspredelse. „Manhattan“ cigarettene
vil være Dem en trofast venn i julen.
Den flotte 50-pakning er en kjærkommen julegave.

NATURSILKE-GEORGETTE
TØRKLÆR
NYESTE FARVE OG
MØNSTRE
2.10 — 2.30

Howlids
Ustyrforretning AS
PILESTREDET

Whisky CRABBIE
SPECIAL RESERVE